

Haris Év madara 2016

Halmos Gergő

Herman Ottó Intézet
2016. Május 10. – Madarak és Fák napja

AZ ÉV MADARAI

Az MME
1979 óta
választja meg az
Év madarát.

A születésed
évében melyik madár
volt az *Év madara*?
Nézzess róla fény-
képeket, olvasd utána
könyvekben vagy
sz. interneten!

SZAVAZÁS 2016. ÉV MADARÁRÓL

Fürj

Haris

Ugartyúk

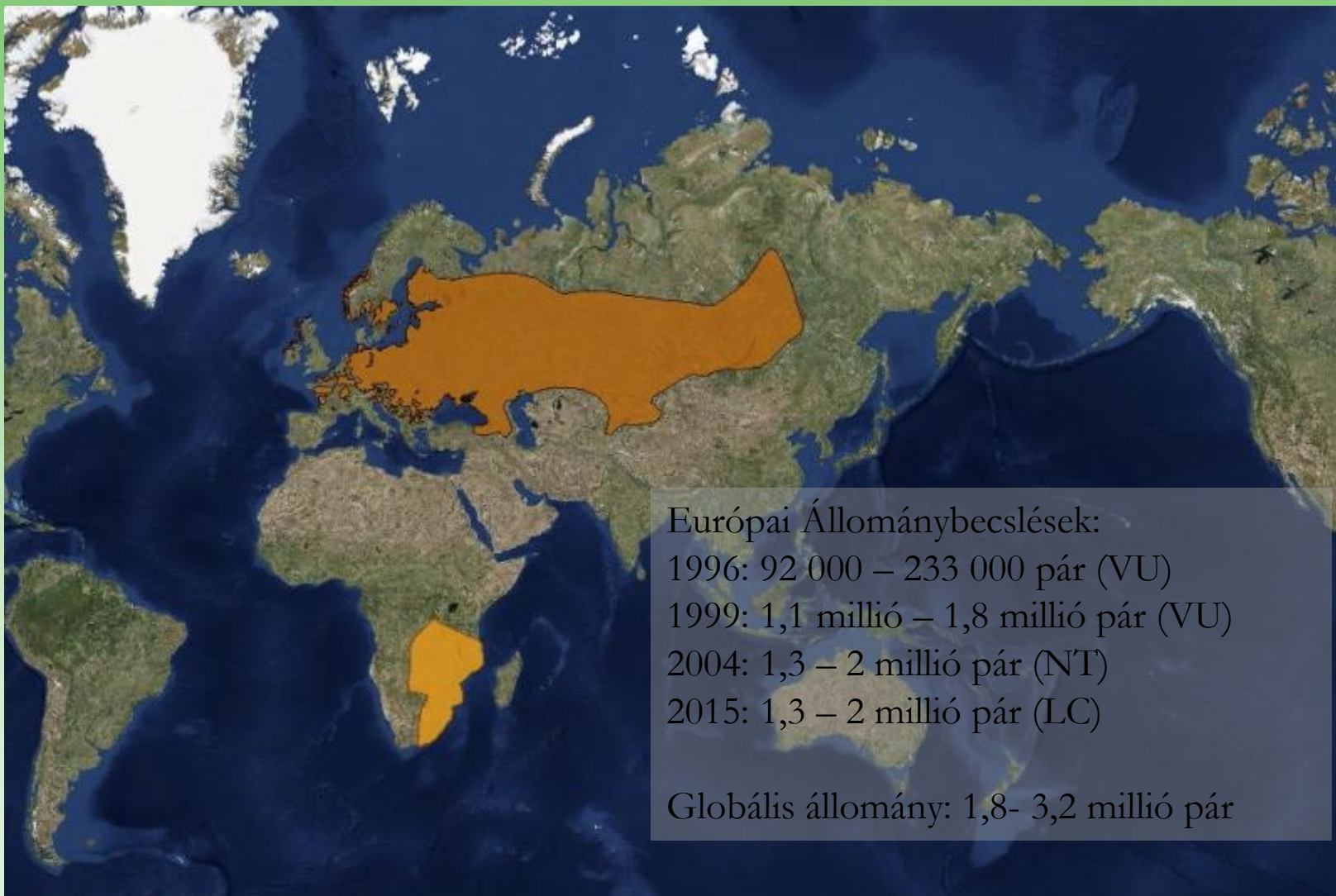

Összes szavazat: 4066

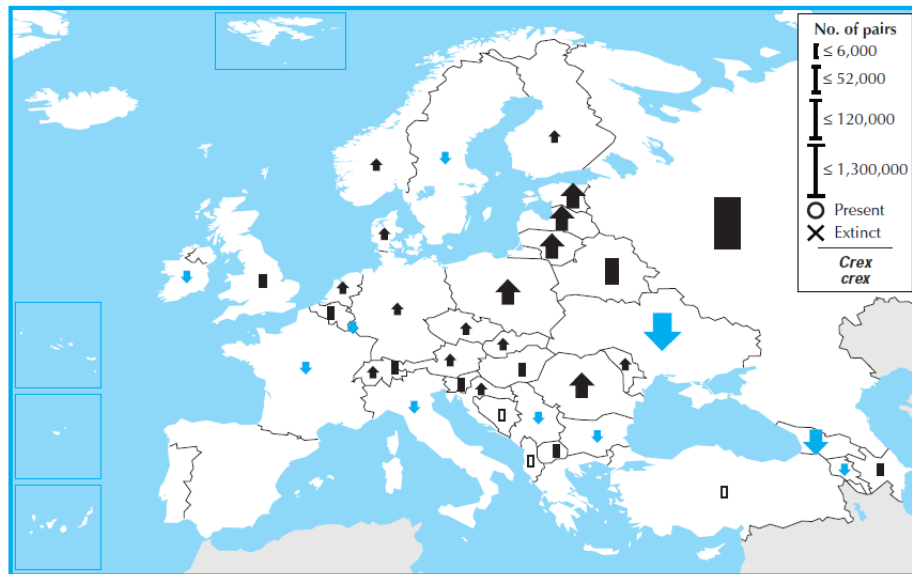

Crex crex
CORNCRAKE

SPEC 1 (1994: 1) **Status** Depleted
Criteria Large historical decline
European IUCN Red List Category —
Criteria —
Global IUCN Red List Category NT
Criteria A3c

Crex crex is a widespread summer visitor to middle latitudes of Europe, which constitutes >50% of its global breeding range. Its European breeding population is very large (>1,300,000 pairs), but declined substantially between 1970–1990. Although many populations increased during 1990–2000, the species fluctuated in its Russian stronghold, and was broadly stable overall. Nevertheless, its total population size clearly remains far below the level that preceded its decline. Consequently, this globally Near Threatened species is evaluated as Depleted in Europe.

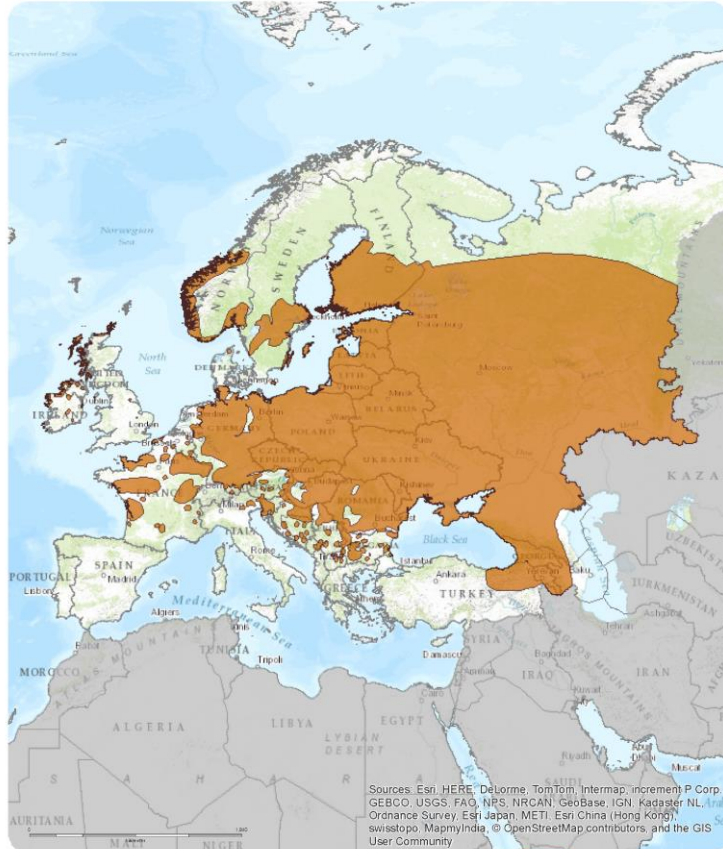

Country	Breeding pop. size (pairs)	Year(s)	Trend	Mag. %	References
Albania	0 – 20	96–02	?	–	
Armenia	330 – 830	98–02	–	20–29	
Austria	150 – 400	98–02	+	20–29	
Azerbaijan	0 – 100	96–00	(0)	(0–19)	
Belarus	25,000 – 60,000	97–02	0	0–19	
Belgium	21 – 44	95–02	F	20–29	1
Bosnia & HG	0 – 250	90–00	?	–	
Bulgaria	4,000 – 8,800	96–97	(–)	(0–19)	
Croatia	1,000 – 1,500	02	(+)	(50–79)	70,16
Czech Rep.	1,500 – 1,700	00	+	>80	
Denmark	(50 – 250)	98–01	+	>80	4,5,6,7
Estonia	15,000 – 25,000	98	+	20–29	1
Finland	2,000 – 8,000	98–02	+	500	
France	551 – 599	02	–	20–49	6
Georgia	(10,000 – 50,000)	94–02	(–)	(20–29)	
Germany	2,000 – 3,100	95–99	+	0–19	
Hungary	500 – 1,200	98–02	F	20–49	4
Rep. Ireland	139 – 157	98–02	–	20–29	
Italy	200 – 450	03	–	0–19	20,19
Latvia	26,000 – 38,000	95–03	+	30–49	9,11
Liechtenstein	1 – 4	98–00	(F)	(–)	
Lithuania	25,000 – 30,000	99–01	+	30–49	20
Luxembourg	0 – 5	00–02	–	50–79	
Macedonia	(50 – 150)	90–00	(F)	(20–29)	
Moldova	100 – 150	90–00	+	0–19	
Netherlands	240 – 700	98–00	+	573	1
Norway	20 – 40	95–03	+	30–49	18
Poland	30,000 – 45,000	97–98	(+)	(20–29)	44
Romania	44,000 – 60,000	90–02	+	0–19	48,18
Russia	1,000,000 – 1,500,000	90–00	F	30–49	105
Serbia & MN	800 – 1,400	95–02	–	10–29	1,234,67a,155, 37,227,225
Slovakia	1,400 – 1,700	80–99	+	20–29	
Slovenia	500 – 600	92–99	0	10–19	
Sweden	150 – 200	99–00	–	0–19	
Switzerland	10 – 50	98–02	+	30–49	
Turkey	(25 – 100)	01	?	–	
Ukraine	83,400 – 154,000	00–01	–	0–19	
UK	589 – 589	98	0	3	10

Total (approx.) 1,300,000 – 2,000,000
Breeding range >4,000,000 km² Overall trend Fluctuating
Gen. length. <3.3 % Global pop. 50–74

Year	Population	Quality
2000 population	90	9 (unknown), 81 (good)
1990 population	68	30 (unknown), 38 (poor), 0 (medium), 0 (good)
1990–2000 trend	93	4 (unknown), 89 (poor), 7 (medium), 0 (good)
1970–1990 trend	67	29 (unknown), 38 (poor), 30 (medium), 3 (good)

European Regional Assessment

Sources: Esri, HERE, DeLorme, TomTom, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, MRS, NRCAN, GDBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), Swisstopo, MapmyIndia, © OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

Crex crex

Range

- Extant (breeding)
- Reintroduced

Citation:
BirdLife International (2015)
European Red List of Birds

Map created 05/12/2015

European Commission

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply any official endorsement, acceptance or opinion by IUCN.

TECHNICAL SERIES
No. 14 (CMS)
No. 9 (AEWA)

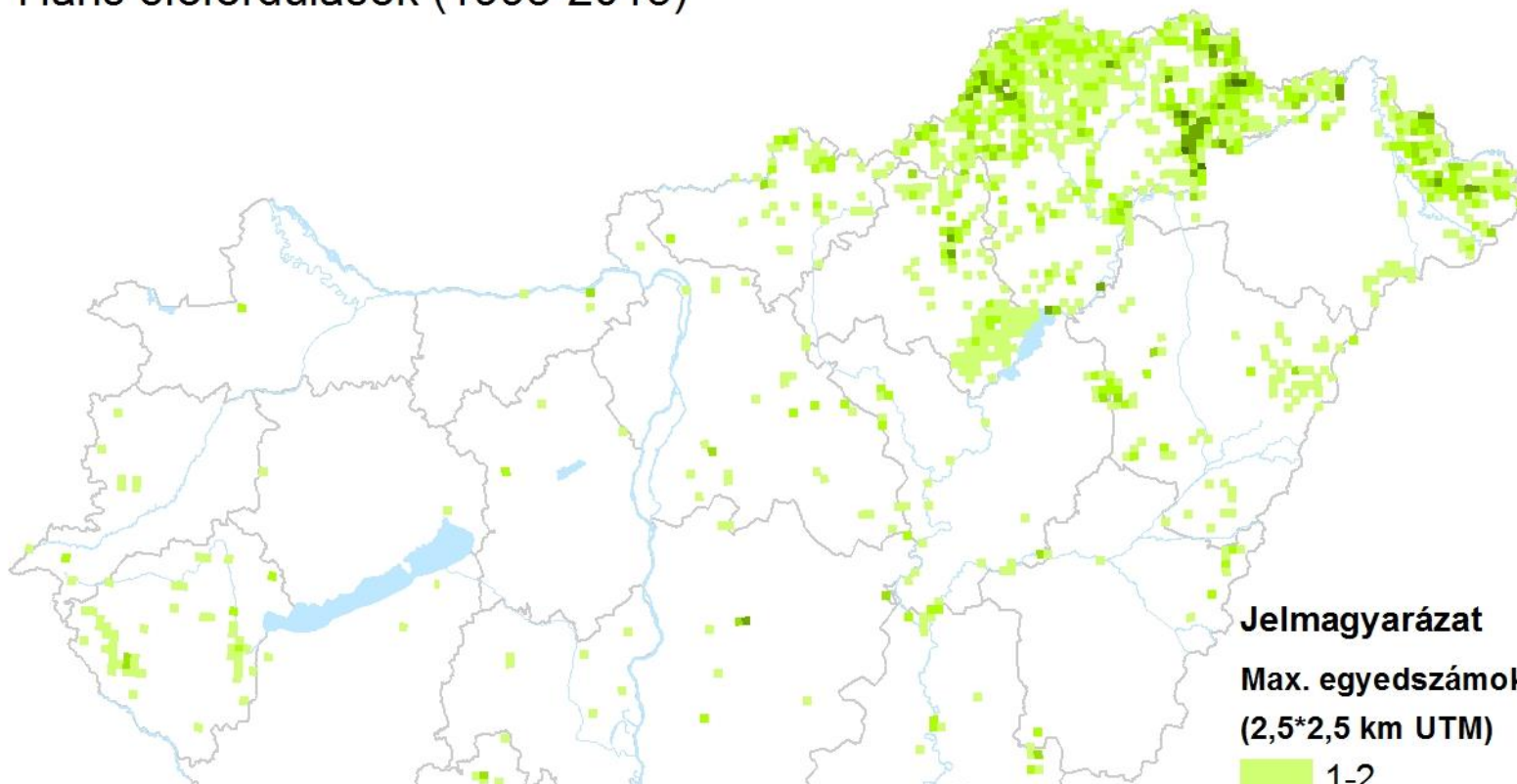

International Single Species Action Plan
for the Conservation of the Corncrake

Crex crex

Haris előfordulások (1995-2015)

Jelmagyarázat

Max. egyedszámok
(2,5*2,5 km UTM)

Hazánkban a fészkelési időszakban a hangadó hímek száma 500 - 2000 közötti (2008-2012), s ingadozó trendet mutat (2000-2012).

Készült az MME Monitoring Központban, 2016. január 14.
Adatforrások: RTM adatbázis és MAP adatbázis

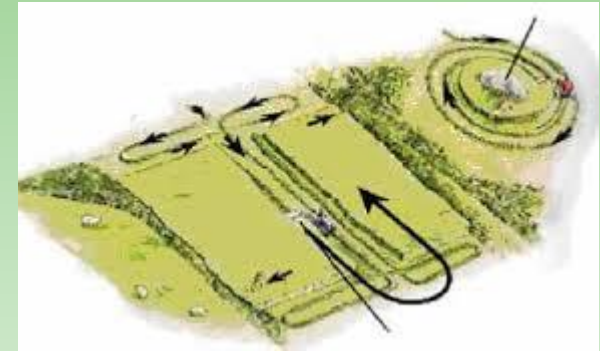
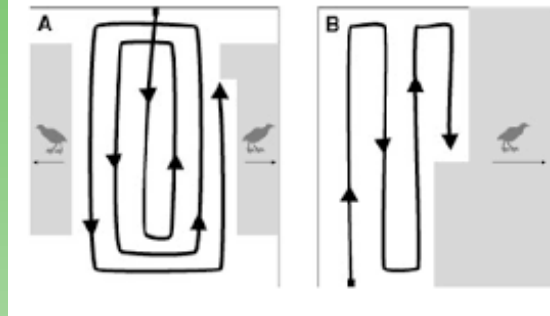
„Igen ám! De mikor a kaszasok rendje a kaszáló szélén kiszorítja a harist, az a haris nehezen kél; eleintén csak úgy tántorogva röpül és azon van, hogy minél előbb lábra kerülhessen.. Pedig még ez a lassúság is elvonul télire, átkél a tengeren és el a meleg tájra. De itt is, ott is csak gyalogosan végzi madármunkáját, azt, a melyet a fecske nem végezhetne, mert az csak röpülve bír táplálkozni.”

Magyarországon 1951-2014 között csak 204 harist gyűrűztek, és ebből csak 1 példány volt fióka korú. 1908-2014 között csak egyetlen hazai jelölésű madár került meg külföldön, Hollandiában. A hazai visszafogások száma 1951-2014 között 13 példány (14 eset) volt. Külföldön jelölt haris eddig nem került kézre Magyarországon

Veszélyeztető tényezők I.:

- Élőhelyvesztés
- A kaszálók felhagyásából, megszűnéséből eredő cserjésedés, beerdősülés;
- Égetés
- A védendő madárfaj költésbiológiájához nem alkalmazkodó, túl korai gépi kaszálás;
- A terület rövid idő (egy-két nap) alatt történő, teljes lekaszálása;
- A kívülről spirálisan befelé haladó gépi kaszálás, gépmozgás;
- A túl nagy, 10-15 km/h sebességgel végrehajtott kaszálás;
- A túl alacsonyra állított vágásmagasság;
- Nem természetbarát, szársértő kaszatípus alkalmazása;
- Vadriasztó lánc hiánya
-

Fig. 1.2. Corncrake-friendly mowing patterns (from Anon. 2000).

KODÁS

MAGYAR MADÁRTANI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET

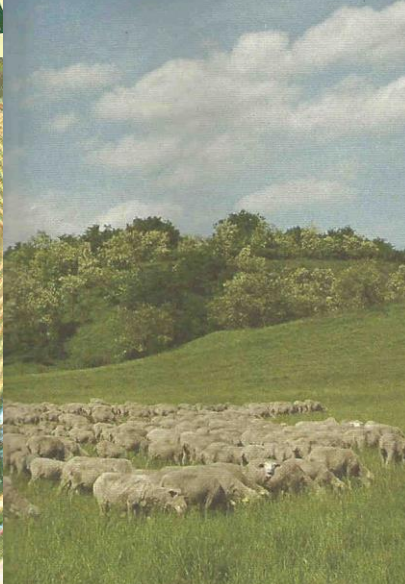
TERMÉSZETVÉDELMI
MÓDSZERTANI
A MEZŐGAZDASÁG

TERMÉSZETVÉDELMI
SZEMPONTÚ
GYEPHASZNOSÍTÁS

MADÁRBA

TEREPI
MADÁRHA
GAZDÁLKODÓKNAK

Majorok, tanyák,
szántók, gyepek, mezők,
legelők,
nedves rétek,
vizes élőhelyek madarai

Készítette:
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

halmadragó készítésével:

www.mae.hu

Haris

(*Crex crex*)

Vonuló madár.

Fokozottan védett.

Magyarországi állománya ingadozó.

Natura 2000 jelölőfaj.

Kisebb galamb nagyságú, kissé a fűrjre emlékeztető madár.

Lába és ujjai viszonylag hosszúak. Hátoldala barnászörösesen pettyezett, a nyaktájéék szürke. Szárnyain egy-egy vörösbarna folt látható. Hangja kéttagú, erős reszelős *kek-kek*, amit sorozatban ismétel.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SZEP	OKT	NOV	DEC			
				E	E	K	K	K	K	K	K	E	E	R

RITKA PÁRVÁLASZTÁS KÖLTÉS ELŐFORDUL

Mit tehet a gazdálkodó?

Fészkelőhelyek védelme: A haris érzékenyen reagál az élőhelyén folytatott mezőgazdasági tevékenységekre – csak a július második felében végzett kaszálás biztosít megfelelő védettséget a fiókáknak. Fontos a vadriasztó lánc használata és a lassú ütemben végzett kaszálás, mivel a madár szívesen lapul le, nehezen hagyja el a területet. Fészkének megtalálása esetén a nemzeti park igazgatóság szakembereinek értesítése szükséges.

Táplálékforrás biztosítása: A rovarirtó szerek mellőzése hozzájárul a táplálék-bázis megőrzéséhez.

Élőhelyfejlesztés: A vizes élőhelyek, belvizes foltok meghagyásával, illetve a mély fekvésű, vízállásos szántóterületek művelésének elhagyásával alkalmas élőhelyek hozhatók létre a haris számára. A rendszeresen kaszált területeken bűvósávok meghagyásával jelentős mértékben segíthetjük eredményes költését. A bűvósávok növényzete a következő év augusztusában levágható, új sávok meghagyása mellett.

Rendkívül rejtett életmódú madár, jelenlétét leginkább jellegzetes hangja árulja el. Leggyakrabban éjjel szól, de néha nappal is hallható. Felrepülve legfőbb jellegzeteségei a szárnyakon lévő vörhenyes foltok.

Előfordulás

Legjellemzőbb élőhelyei a sík- és dombvidéki kaszálórétek, azoknak is a mélyebb fekvésű területei. Vonulás során belvizes szántókon (pl. lucernaföldek mélyebb részein) is előfordul. A telet Afrikában tölti. Európában sérülékeny állományú.

Költés

Május végén, június elején kezd csak költésbe, így a fiókanevelés időszaka augusztus közepéig is elhúzódhat. Leggyakrabban mély fekvésű réteken, időnként szántóföldi környezetben fészkel. Poligám madár, így egy hangot adó hím környezetében több tojó is lehet. A fiókák fészekahagyók, de csak egyhónapos korukban lesznek röpképesek.

Táplálék

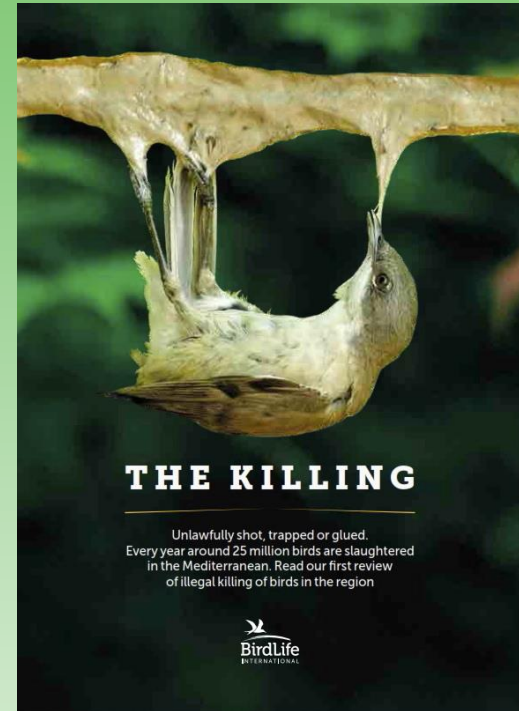
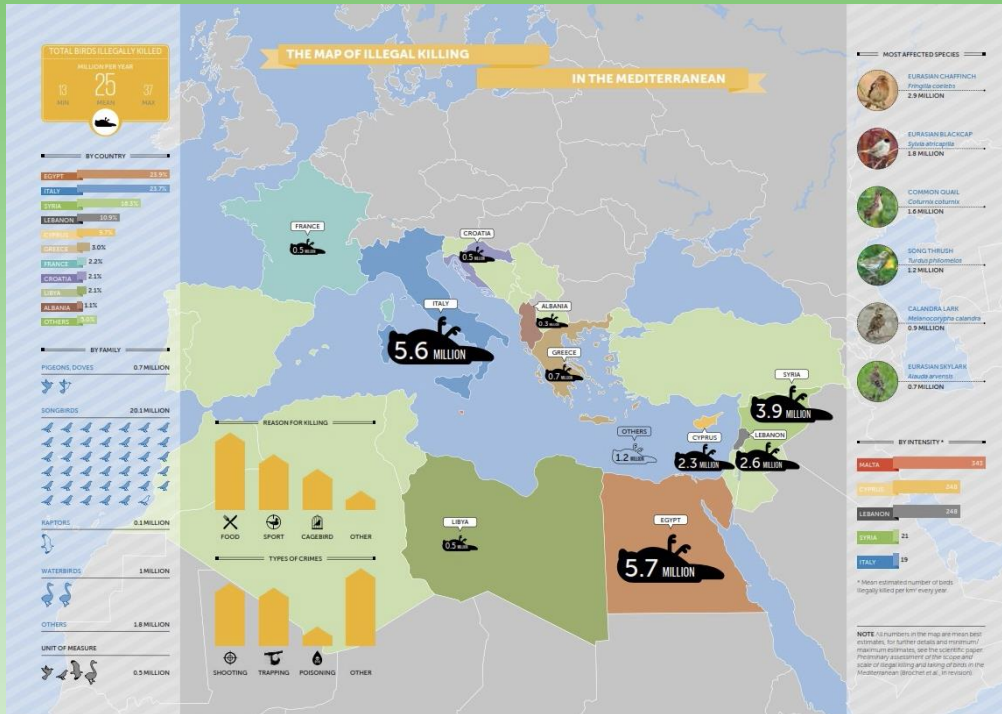
Alapvetően rovarevő (hangyák, szöcskék, bogarak), de férgeket, csigákat is fogyaszt.

Veszélyeztető tényezők II.:

- Klímaváltozás, szárazodás
- Vízgazdálkodás, vízelvezetés
- Vonulás közbeni problémák
- Vadászat, befogás
- Szőrmes ragadozók, kóbor macskák, kutyák

Köszönöm a figyelmet!

Grafika/fotó/videó:

Boldogh Sándor, Cserhádi Hajnalka, Faragó Ádám, Habarics Béla,
Haraszthy László, Kis Maja, Kókay Szabolcs, Orbán Zoltán
ANP, HNP, ÖNP, BirdLife, HOS, MME archívum

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Budapest 1121, Költő u. 21

www.mme.hu

Halmos Gergő

igazgató

20 / 331-3545

halmos.gergo@mme.hu